

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania A. Sp. z o.o. z siedzibą w P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu
o ustalenie wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12
grudnia 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu
z dnia 30 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 856/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, wyrokiem z 30 marca 2022 r. oddalił apelację A. Sp. z o.o. z siedzibą w P. od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 26 lutego 2020 r. oddalającego odwołanie A. Sp. z o.o. z siedzibą w P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu z 20 sierpnia 2018 r. zmieniającej decyzję z 1 czerwca 2018 r. w przedmiocie ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołując się spółka, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, podniosła zarzuty naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

(-) art. 382 w związku z art. 385 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 387 § 2¹ pkt 1 i pkt 2 k.p.c. w związku z art. 232 w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 6 k.c., polegającego na oparciu wyroku na uznaniu, iż to odwołujący

się był zobowiązany do wykazania liczb osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w latach od 2007 r. do 2016 r.;

(-) art. 382 w związku z art. 385 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 387 § 2¹ pkt 1 i pkt 2 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 w związku z art. 232 w związku z art. 227 w związku z art. 278 § 1 k.p.c. - polegające na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów.

W związku z powyższymi zarzutami strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w całości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w całości oraz wyroku Sądu pierwszej instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji w całości - na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.;

W ocenie strony skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na występujące w wyroku Sądu drugiej instancji oczywiste naruszenie art. 382 w związku z art. 385 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 232 w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. - polegające na uznaniu, że to odwołujący się był zobowiązany do wykazania liczb osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w latach od 2007 r. do 2016 r.

Organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości

odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1), obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291;

z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia

(postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170; z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932; z dnia 29 września 2020 r., III PK 188/19, LEX nr 3148261).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Oparcie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. na zarzutach naruszenia tylko przepisów prawa procesowego nie pozwala stwierdzić, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Chodzi o brak zarzutów naruszenia prawa materialnego. Wszak w przypadku rozstrzygnięcia sporu wyrokiem, znaczenie w pierwszej kolejności ma prawo materialne, gdyż to ono wyznacza jakie postępowanie dowodowe było konieczne dla dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności, a wcześniej czy przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Prawo materialne stanowi punkt odniesienia dla procesowej podstawy kasacyjnej. Nie każde naruszenie przepisów prawa procesowego decyduje o zasadności skargi kasacyjnej, lecz tylko takie uchybienie, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy decyduje zaś prawo materialne. Nie inaczej analizuje się podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Innymi słowy, w przypadku, gdy skarżący nie zarzuca w skardze kasacyjnej jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyrokowania sądu odwoławczego, to nie jest możliwa ocena, czy naruszenie przepisów prawa

procesowego wskazanych przez niego w podstawie kasacyjnej mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy, czego wymaga przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 lipca 2014 r., I PK 316/13).

Powyższe rzutuje także na ocenie sugerowanego oczywistego naruszenia art. 6 k.c. Jak wynika z doktryny i orzecznictwa, norma wywodzona z art. 6 k.c. nie ma samodzielnego zastosowania w praktyce orzeczniczej, lecz zawsze współwystępuje z odpowiednią normą prawa materialnego, stanowiącą podstawę prawną roszczenia. Do naruszenia art. 6 k.c. dochodzi bowiem wówczas, gdy sąd dowodem określonego faktu obarczy stronę wbrew regule wynikającej z tego przepisu. Błędne związanie ciężarem udowodnienia stanowi podstawę do sformułowania zarzutu naruszenia prawa materialnego, a nie prawa procesowego. Oznacza to, że dopiero zarzut takiego naruszenia, wraz ze wskazaniem wadliwie zinterpretowanego przepisu, z którego wywodzone jest roszczenie, może być podstawą sformułowania zarzutu kasacyjnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2011 r., III SK 4/10, LEX nr 901642 oraz B. Janiszewska (w:) Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz do wybranych przepisów, red. J. Gudowski, Gdańsk 2018, art. 6).

Posumowując, brak wywodzenia oczywistej zasadności skargi z naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego uniemożliwia ocenę podniesionych zarzutów co do prawa procesowego. Wady argumentacji przedstawionej przez pełnomocnika skarżącego wpływają na odmowę uznania skargi kasacyjnej za oczywiście zasadną.

Wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

[SOP]

[ał]

